

El professor Giovanni Reale és un incansable estudiós de la filosofia i el pensament antics. La seva tasca investigadora i docent l'han conduït a rebre el passat dia 24 de febrer el doctorat *Honoris Causa* de la Universitat Ramon Llull. Llicenciat en Filosofia l'any 1954 a la *Università Cattolica del Sacro Cuore* de Milà i completant els seus estudis a Marburg i Munic, Reale ha estat professor d'Història de la Filosofia Antiga, d'Història General de la Filosofia i de Filosofia Moral a la *Univesità degli Studi di Parma*, on esdevingué catedràtic d'Història de la Filosofia; posteriorment també com a catedràtic de Filosofia Antiga treballà una trentena d'anys (1972-2002) a la *Università Cattolica del Sacro Cuore* de Milà. Actualment és professor emèrit a la *Università Vita-Salute di San Raffaele* de Milà. L'activitat investigadora del professor Reale ja fa anys que dóna els seus fruits a través, sobretot, del *Centro di Ricerche di Metafisica* fundat per ell mateix l'any 1982 i que ha dirigit fins a la seva jubilació. El centre representa avui en dia un prestigiós espai d'investigació i difusió a nivell internacional de l'obra de Plató, del platonisme i del món clàssic antic. La línia interpretativa seguida per Reale ha aconseguit consolidar el paradigma de l'*Escola de Tubinga*, segons el qual els escrits del *Corpus* platònic no serien autàrquics, sinó que el seu sentit, allò de més valor que ens volia transmetre Plató, provindria d'allò no dit en ells, és a dir, de la tradició indirecta. Entre els textos que més cal destacar de Reale trobem *Per una nuova interpretazione di Platone* (Milano: Vita e Pensiero. [1984] 2003), en el qual es plasma de manera extensa i precisa la línia interpretativa que guiarà els seus futurs estudis sobre Plató; la *Storia della filosofia greca e romana* (Milano: Bompiani [1974] 2004), de deu volums, així com *Il pensiero occidentale dalle origini a oggi* (Brescia: La Scuola Editrice [1983] 1997), de tres volums, són mostres de la seva gran contribució a la difusió del pensament i la història antigues. També cal esmentar l'excel·lent treball de traducció del *Corpus* platònic en un sol volum¹, així com les seves obres sobre la metafísica d'Aristòtil². La interpretació i comprensió de la filosofia de l'antiguitat van unides en Reale amb la interpretació i la comprensió del present, així ens ho mostra, per exemple, a *Radici culturali e spirituali dell'Europa. Per una rinascità dell'uomo europeo* (Milano: Raffaello Cortina 2003). L'obra de Reale és en definitiva un intent de trobar la unitat de sentit, l'U-Bé referit per Plató, entre les parts i el tot, entre passat i present. Tal com deia el professor Antoni Bosch-Veciana, en la *laudatio* del professor Reale, la seva obra pot considerar-se com *una recerca constant de*

¹ PLATONE. *Tutti gli scritti*. Milano: [Rusconi 1991] Bompiani 2000. Les notes, les introduccions i la traducció d'onze dels diàlegs són a cura de G. Reale, la resta de traduccions són obra de cinc alumnes seus.

² ARISTOTELE. *Metafisica*. Milano: Bompiani [1968] 2004. o l'obra G. REALE. *Introduzione a Aristotele*, Roma Bari: Laterza [1974] 1997.

l'harmonia del tot i de les parts, una recerca que ha guiat també la seva vida (Podeu consultar els textos de la laudatio i la conferència en l'espai web de la Universitat Ramon Llull <http://www.url.edu>).

En la seva estada a Barcelona, el professor Reale ha mantingut una sessió de treball amb els membres del grup de recerca «Hermenèutica i Platonisme» i de la Secció de Filosofia Antiga de la Societat Catalana de Filosofia. En aquesta sessió de treball es van sentar les bases per a una futura col·laboració entre l'esmentat grup de recerca i el nou projecte de centre de recerca dedicat a Plató que el professor Reale està organitzat en la nova universitat on imparteix la seva docència i que s'anomenarà «Centro Platone 2000». Els primers resultats d'aquesta nova etapa dels treballs del professor Reale en aquest camp passen per l'edició en format electrònic del vocabulari platònic, amb la qual cosa fa accessible a tots els estudiosos de manera molt més fàcil l'arxiu construït a Tubinga al respecte, i els projectes immediats per una edició en un sol volum dels diàlegs de Plató en grec i en la seva traducció italiana. Una característica principal del seu treball és, com es pot notar clarament, la creació d'instruments de treball que són útils per a tots els platonistes independentment del corrent interpretatiu al que pertanyen. Així mateix, el professor Reale va poder conèixer de primera mà els treballs que sobre Plató s'han desplegat en els darrers anys a Catalunya i especialment els del grup de recerca «Hermenèutica i Platonisme» que té com una de les seves premisses interpretatives comptar amb els resultats dels treballs de l'Escola de Tubinga-Milà, tot i que no s'hi adereix perquè té presents aspectes clarament discrepants i altres aportacions que ajuden a una comprensió més global del «diàleg» platònic.

En el discurs pronunciat en motiu de la concessió del Doctorat Honoris Causa per la Universitat Ramon Llull («Què ha estat Europa i esperances sobre el seu futur») Reale va parlar sobre Europa i l'home europeu. La nova Europa no reeixirà mentre manqui l'«home europeu», això és, mentre no es trobi o reconegui la seva *«unitat espiritual de fons»* més enllà d'«interessos pragmàtics i econòmics». Europa neix de tres grans arrels espirituals sense les quals és impossible entendre la seva unitat: la cultura grega i romana, el missatge cristià i la revolució científica iniciada al s. XVII. De Grècia prové primerament la nova actitud espiritual envers el món que representen la filosofia i la ciència; segonament, els intents de realitzar la «cura de l'ànima» que permeten «fer del món humà un món de veritat i de justícia»; també neixen a Grècia la cultura de l'escriptura i la democràcia, la qual –precisa Reale– no és autosuficient i «suposa a la base valors morals que la transcendeixen». De Roma heretem, finalment, l'estat de dret. Pel que fa a les arrels cristianes d'Europa, Reale es lamenta del fet que no es reconeguin prou essent aquestes un pilar fonamental. Cal fer reviure la idea

de l'«home interior» d'Agustí (i de Plató) si volem esdevenir veritablement lliures. Segons Reale l'esperança d'Europa rau justament en aquest despertar-se per complir el nostre «ofici de ser home».

Bernat Torres i Josep Monserrat (Grup de Recerca «Hermenèutica i Platonisme». Secció de Filosofia Antiga de la Societat Catalana de Filosofia).